

TA'LIM MENEJMENTIDA SAMARALI BOSHQARUV TAMOYILLARI: ZAMONAVIY YONDASHUVLAR VA AMALIYOT

Islamova Dilfuza Dilshodovna,
Toshkent amaliy fanlar universiteti,
“Boshlang‘ich ta‘lim nazariyasi va metodikasi”
kafedrasi dotsenti
Madrahimov Bahodir Sa‘dullayevich,
mustaqil tadqiqotchi

Annotatsiya: Ushbu maqolada ta‘lim menejmentining zamonaviy tamoyillari, samarali boshqaruv yondashuvlari va ularning umumta‘lim maktablari boshqaruviga ta‘siri tahlil qilingan. Maqolada ta‘limdagi strategik rejalashtirish, sifatni boshqarish, pedagogik kadrlar salohiyati kabi muhim yo‘nalishlar ko‘rib chiqiladi. Shuningdek, Janubiy Koreya, Finlyandiya va Singapur kabi rivojlangan davlatlar tajribasi asosida ta‘lim menejmenti modeliga oid tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: ta‘lim menejmenti, strategik boshqaruv, pedagogik liderlik, sifatni boshqarish, xalqaro tajriba, maktab–oilalar hamkorligi, zamonaviy yondashuv.

**Принципы эффективного управления
в менеджменте образования: современные
подходы и практика**

Исламова Дилфуза Дилшодовна,
*доцент кафедры “Теория и методика
начального образования”,
Ташкентский университет прикладных наук*
Мадрахимов Баходир Саидуллаевич,
Независимый исследователь

Аннотация: В статье рассматриваются современные принципы управления в системе образования, эффективные подходы к менеджменту и их влияние на руководство общеоб-

разовательными школами. Освещаются такие направления, как стратегическое планирование, управление качеством, кадровый потенциал педагогов, а также взаимодействие школы и семьи. На основе опыта развитых стран (Южная Корея, Финляндия, Сингапур) предложены рекомендации по внедрению современных моделей образовательного менеджмента.

Ключевые слова: образовательный менеджмент, стратегическое управление, педагогическое лидерство, управление качеством, международный опыт, сотрудничество школа-семья, современные подходы.

**Effective management principles in education
management: modern approaches and practice**

Islamova Dilfuza Dilshodovna,
*Associate Professor, Department of
“Theory and Methodology of Primary Education”,
University of Tashkent for Applied Sciences*
Madrahimov Bahodir Saidullayevich,
Independent researcher

Abstract: This article analyzes modern principles of educational management, focusing on effective management approaches and their impact on general education schools. It highlights strategic planning, quality management and teacher capacity building in education. Additionally, the article

concludes with practical recommendations for the effective implementation of innovative educational management models, drawing on the experiences of countries such as South Korea, Finland, and Singapore.

Keywords: *educational management, strategic management, pedagogical leadership, quality assurance, international practices, school-family cooperation, modern approaches.*

Hozirgi paytda dunyo miqyosida raqobat qanday keskin tus olib borayotganini hammaga ma'lum. Bu shiddatli raqobatga faqat zamonaviy ilm-fan, yuqori texnologiyalar va innovatsiya yutuqlarini keng joriy etish orqali munosib javob bera olamiz [1]. Globallashuv jarayonlari va texnologik rivojlanish ta'lim sohasida tub o'zgarishlarga sabab bo'lmoqda. Xususan, raqamli transformatsiya tufayli an'anaviy boshqaruv uslublari endi zamonaviy yondashuvlar bilan boyitilmoqda. Bu esa ta'lim tizimining boshqaruvini mutlaqo yangi bosqichga olib chiqmoqda. Endilikda maktab rahbarlari, ta'lim tashkiloti menejerlari, umuman, soha mutasaddilarining boshqaruvga oid qarorlari faqat ichki muammolarni hal qilish bilan cheklanmasdan, balki xalqaro miqyosdagi ta'lim sifatini oshirish, innovatsion metodlarni amaliyotga tatbiq etish va pedagogik jarayonni doimiy takomillashtirishni ham o'z ichiga olmoqda.

Dunyo miqyosida tan olingan PISA (o'quvchilarning xalqaro baholash dasturi), TIMSS (matematika va tabiiy fanlar bo'yicha xalqaro monitoring tadqiqoti), hamda TALIS (o'qituvchilar va o'quv muassasasi rahbarlari faoliyatining xalqaro tadqiqoti) kabi yirik ilmiy-amaliy loyihalar natijalari ta'limdagi muhim haqiqatni yaqqol ko'rsatib berdi: o'quvchilarning bilim darajasi, ularning ijodiy fikrlash va muammolarni yechish qobiliyati, pedagogik jamoaning rivojlanish sur'ati – bularning barchasi samarali boshqaruv bilan chambarchas bog'liq. Ya'ni, yaxshi tashkil etilgan, ilg'or boshqaruv tizimi mavjud bo'lgan ta'lim muassasalarida o'quvchilarning natijalari yuqori, o'qituvchilarning

motivatsiyasi kuchli va ota-onalar bilan hamkorlik samaraliroq bo'lishi kuzatilmoqda.

O'zbekiston Respublikasida ham so'nggi yillarda ta'lim sohasida keng qamrovli islohotlar amalga oshirilmoqda. Davlat rahbariyati tomonidan ta'lim sifatini tubdan yaxshilash, innovatsion yondashuvlarni amaliyotga joriy etish va xalqaro standartlarga mos ta'lim tizimini yaratish bo'yicha bir qator muhim qarorlar qabul qilindi. Xususan, Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, Oliy ta'lim, Fan va innovatsiyalar vazirligi hamda boshqa muassasalar tomonidan ishlab chiqilayotgan strategiyalar, dasturlar va milliy konsepsiyalar ushbu jarayonni tizimli tarzda yo'lga qo'yishga xizmat qilmoqda. Bu islohotlarning muvaffaqiyatli amalga oshirishi, shubhasiz, boshqaruv tizimining sifatiga bog'liq. Ya'ni, faqatgina yangi dasturlarni qabul qilish emas, balki ularni samarali boshqarish, amalga oshirish va natijalarni monitoring qilish bo'yicha aniq mexanizmlar zarur. Bugun ta'lim muassasalari rahbarlari strategik fikrlaydigan, raqamli texnologiyalarni boshqaruvga joriy eta oladigan, jamoa bilan ishlash madaniyatiga ega va muammolarni ijodiy hal qila oladigan, menejerlik salohiyatiga ega shaxslar bo'lishi kerak. Shuningdek, zamonaviy boshqaruvda muhim omillardan biri bu – ochiqlik, javobgarlik va natijadorlik tamoyillaridir. Aynan, shu tamoyillar asosida ishlaydigan ta'lim tashkilotlarida islohotlar real samara berishi, o'quvchilar bilim sifati oshishi va jamoatchilik ishonchi kuchayishi mumkin.

Globallashuv va raqamli transformatsiya davrida ta'lim tizimi boshqaruvining yangi bosqichga ko'tarilishi faqat zarurat emas – bu

davr talabi. Endilikda har bir rahbar yangilikka ochiq, o'rganishga tayyor va xalqaro tajribani o'z ishida qo'llay oladigan yetuk mutaxassis bo'lishi zarur. Ta'lim menejmenti ilmiy fan sifatida XX asrning boshlarida shakllana boshladi. Ta'lim tizimi va ta'lim jarayonlarini samarali boshqarish, shuningdek, rahbarlarning ish faoliyatini yaxshilash zarurati boshqaruv fanining rivojlanishiga turtki bo'ldi.

Boshqaruv tamoyillari, o'z navbatida, nafaqat iqtisodiyot, balki ta'lim sohasida ham innovatsion yondashuvlarni amalga oshirishda muhim rol o'ynaydi. Birinchi navbatda, boshqaruv tamoyillari to'g'risida jahon miqyosida keng tarqalgan fikrlarni ko'rib chiqish zarur. H.Fayolning boshqaruv tamoyillari menedjmentning asosiy tamoyillari sifatida qaraladi. U 14 ta boshqaruv tamoyilini ishlab chiqdi va bu tamoyillarni zamonaviy boshqaruvda qo'llash amaliyotini keng tarqalishiga olib keldi. Ularning ba'zilar quyidagilarni o'z ichiga oladi:

Ixtisoslashuv – har bir xodimning o'z ishini puxta bajarishi uchun uni o'zining maxsus sohasida ixtisoslashishi kerak.

Avtoritet va mas'uliyat – boshqaruvchi o'z avtoriteti bilan mas'uliyatni uyg'unlashtirishi lozim.

Disciplina – ma'lum me'yorlarga rioya qilish va ish jarayonini to'g'ri tashkil qilish zarur [2].

Shuningdek, P.Druker tomonidan ishlab chiqilgan natijaga yo'naltirilgan boshqaruv tamoyillari ta'lim boshqaruvini samarali amalga oshirish uchun yangi imkoniyatlar yaratdi. Druker ta'limda boshqaruvni faqat jarayonlarni kuzatib borish emas, balki o'zgarishlarga moslashishga, innovatsion yondashuvlarni joriy etishga, natijalarni doimiy o'lchash va nazorat qilishga asoslash zarurligini ta'kidlaydi. U o'zining “natijaga yo'naltirilgan boshqaruv” (Management by Objectives, MBO) modelida tashkilotning maqsadlariga erishish uchun

aniq va o'lchovli maqsadlarni belgilashni taklif qiladi [3].

E.Deming tomonidan ishlab chiqilgan sifat boshqaruvi (Quality Management) tamoyillari ta'lim boshqaruviga zamonaviy yondashuvni qo'llashda muhim ahamiyat kasb etadi. Uning PDCA (Plan – Do – Check – Act) modeli ta'lim muassasalarida sifatni oshirishga yo'naltirilgan samarali boshqaruv jarayonini yaratish uchun keng qo'llanilmoqda. Bu model orqali rahbarlar ta'lim jarayonlarini rejalashtirish, amalga oshirish, baholash va yaxshilash tizimini yaratadilar [4].

H.Mintzberg esa rahbarlarning o'z rolini va boshqaruvning turli tomonlarini o'rgangan. U boshqaruvning asosiy rollarini quyidagicha ta'riflaydi:

Interpersonal rollar – rahbar o'z jamoasida o'rin egallagan shaxs sifatida o'zaro munosabatlar o'rnatishi, motivatsiyani ta'minlashi va maqsadlarni belgilashi kerak.

Axborot rollari – rahbarning axborot oqimlarini boshqarishi va to'g'ri qarorlar qabul qilishi kerak.

Decisional rollar – rahbarlar ta'lim tizimidagi qarorlarni qabul qilishda mustaqil va tezkor bo'lishlari zarur [5].

Bundan tashqari, O'zbekistonlik olimlarning ilmiy ishlari ham ta'lim boshqaruvining milliy modelini yaratishda katta ahamiyatga ega. Masalan, S.Turg'unov, N.Yo'ldoshev, Sh. Toshboyev va A.Rahimov kabi olimlar ta'lim boshqaruvining milliy xususiyatlarini o'rganib, ta'lim tizimini zamonaviy boshqaruv uslublari bilan boyitishda katta hissa qo'shdilar.

Xususan, S.Turg'unov ta'limda boshqaruv faoliyatining samarali uslublarni shakllantirishda rahbarning shaxsiy xususiyatlari, uning ma'lumoti, kasbiy malakasi, yoshi, sog'ligi muhim ahamiyat kasb etishida quyidagi muhim jihatlardan bilan o'zaro bog'liqliklar mavjud:

boshqaruv faoliyatining uslubiy xususiyatlari bilan rahbarning boshqaruv faoliyatining

asosini tashkil etuvchi tushunchalarning komponentlari, uning boshqaruv faoliyatining subyektiv modeli, xodimlarning shaxsiy xususiyatlari, samarali boshqaruv modellari o'rtasidagi bog'liqlik;

samarali boshqaruv faoliyatining subyektiv modeli bilan rahbarlar boshqaruvining maqsadi va vazifalarini tushunishi, ularning boshqaruv faoliyati holatlarini o'zgartirishga ta'sir ko'rsatuvchi muhitning o'zaro bog'liqligi;

rahbar shaxsining individual-psixologik xususiyatlari bilan boshqaruv faoliyatining subyektiv modeli, boshqaruv vaziyatlarini belgilash, rahbar amalga oshirayotgan boshqaruv uslublari o'rtasidagi bog'liqlik [6].

Sh.Toshboyev ta'limda samarali boshqaruvni tashkil etish uchun quyidagi asosiy komponentlarni taklif qiladi:

Strategik maqsadga yo'naltirilganlik – boshqaruvining samarali bo'lishi uchun ta'lim muassasasi maqsadlarining aniq belgilanishi va ularga erishish uchun strategik reja tuzish muhimdir. Bu maqsadlar o'quvchilarning bilimini oshirish, pedagogik jarayonni takomillashtirish va jamoaning rivojlanishiga xizmat qilishi kerak.

Boshqaruvda ishtirok va jamoaviylik – ta'lim tizimining muvaffaqiyatli ishlashi uchun boshqaruv jarayonida barcha xodimlar ishtirok etishi va jamoaviy yondashuvning mavjud bo'lishi lozim. Rahbar o'z jamoasining fikrini inobatga olib, qarorlar qabul qilishi va jamoaning motivatsiyasini oshirishi kerak.

Innovatsiyaga ochiqlik – zamonaviy boshqaruv innovatsion yondashuvlarni, yangi metod va texnologiyalarni qo'llashni taqozo etadi. Bu, o'z navbatida, ta'lim tizimini yaxshilash va yangi imkoniyatlarga yo'l ochadi.

Raqobatbardoshlik va sifatga intilish – ta'lim muassasalari o'z raqobatchilaridan ajralib turishi va o'quvchilarga eng yaxshi ta'lim berish uchun sifatni oshirishga harakat qilishlari zarur. Bu jarayon nafaqat ichki rivojlanishni

ta'minlaydi, balki maktablarning jahon miqyosidagi obro'sini ham oshiradi [7].

Strategiyani tanlash – strategik rejalashtirish tashkilot maqsadlarini belgilash hamda ularga erishish uchun nima qilish zarurligi haqida qarorlarni o'z ichiga oladi. U barcha boshqaruv qarorlarining poydevori hisoblanadi. Biroq, har qanday rejani amaliyotga tatbiq etilmasa, balandparvoz so'zlardan nariga o'ta olmaydi. Uni amalga oshirish strategik rejani real harakatga keltiradi. Reja tuzishdagi eng muhim va hal qiluvchi bosqich – missiyani to'g'ri tanlash va maqsadlarni aniq belgilashdan iboratdir [8].

Shu sababli ham ta'lim menejmentining samaradorligini ta'minlashda uzoq muddatli strategik maqsadlarga yo'naltirilgan rejalashtirish muhim o'rin tutadi. Qisqa muddatli natijalar ko'pincha o'quv jarayonining samaradorligini to'liq aks ettirmaydi, shuning uchun ta'limda rivojlanish va yangilanishni ta'minlash uchun strategik boshqaruv zarur.

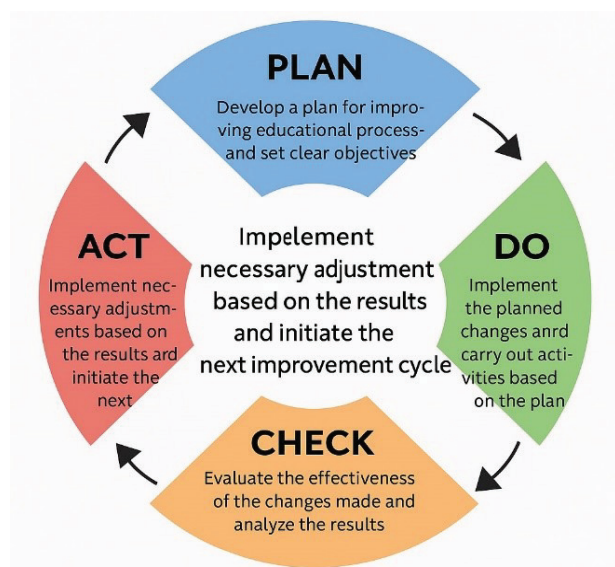
Strategik rejalashtirish jarayonida tizimli yondashuvlar, masalan, SWOT tahlil va SMART maqsadlar qo'yish, hamda KPI (Key Performance Indicators) indikatorlaridan foydalanish muhim ahamiyatga ega. Bu metodlar ta'lim tizimini tashkillashtirishda va rivojlantirishda aniq va o'lchovli maqsadlar belgilash imkoniyatini yaratadi.

SWOT tahlil (strengths, weaknesses, opportunities, threats) orqali ta'lim tizimining kuchli va zaif tomonlarini, shuningdek, ichki va tashqi imkoniyatlar va tahdidlarni aniqlash mumkin. SWOT tahlilining yordami bilan strategik rejalashtirish amalga oshiriladi, bu esa maktablarning samarali ishlashiga imkon beradi.

SMART maqsadlar (specific, measurable, achievable, relevant, time-bound) metodologiyasi orqali ta'lim tizimida aniq va o'lchovli maqsadlar belgilash, natijada har bir o'qituvchi va boshqaruv xodimi uchun bajarilishi mumkin bo'lgan vazifalar aniq ko'rsatiladi.

KPI indikatorlari esa ta'lim tashkilotlarining faoliyatini doimiy ravishda kuzatib borish va baholash imkonini beradi. Bu indikatorlar, misol uchun, o'quvchilarni o'qishdagi muvaffaqiyat darajasini yoki o'qituvchilarning pedagogik samaradorligini o'lchash uchun ishlatiladi.

Transformatsion liderlik – bu tashkilotda ijobiy o'zgarishlar yaratish va xodimlarni umumiy maqsadlar sari yo'naltirish uchun ilhomlantiruvchi va motivatsiyalovchi liderlik uslubidir. Ushbu yondashuv, birinchi navbatda, o'qituvchilarning o'z-o'zini rivojlantirishiga, shuningdek, o'quvchilar bilan samarali muloqot o'rnatishga qaratilgan. James Burns va Bernard Bass tomonidan ishlab chiqilgan transformatsion liderlik, lider va uning kuzatuvchilari o'rtasida kuchli aloqalar o'rnatish orqali tashkilotning umumiy maqsadlarini amalga oshirishga yordam beradi. Bu yondashuvda liderlar o'quvchilarning o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi, ularning ijodiy salohiyatini rivojlantiradi va o'qituvchilarni pedagogik jarayonda yangi usullarni qo'llashga undaydi. Transformatsion liderlar maktab muhitida o'zgarishlar yaratishga yordam beradi. Ular o'qituvchilarga o'z kasbiy faoliyatini yangilashda yordam beradi, o'quvchilarda intellektual va ijtimoiy o'sishni qo'llab-quvvatlaydi. Bunday liderlar odamlarning ishonchini qozonadi va jamoani umumiy maqsad sari yo'naltiradi.

Sifat menejmenti ta'lim tizimining samaradorligini doimiy ravishda nazorat qilish va takomillashtirishni ta'minlaydi. Demingning sifat doirasi (Plan – Do – Check – Act) tizimi ta'limda doimiy takomillashtirishni amalga oshirishning asosiy vositasidir. Bu tizim orqali ta'lim muassasalari o'z faoliyatini doimiy ravishda baholash va kerakli o'zgarishlarni kiritish imkoniyatiga ega bo'ladi. Plan – Do – Check – Act jarayoni ta'limda sifatni ta'minlashga qaratilgan siklni tashkil etadi. Ushbu tizim Finlyandiyada ta'lim sifatini oshirishda muvaffaqiyatli qo'llanilgan va ta'lim tizimining yuqori samaradorligini ta'minlagan. Finlyandiyadagi tizimli yondashuv o'qituvchilarni o'z kasbiy malakalarini oshirishga, o'quvchilarga yuqori sifatli ta'lim berishga qaratilgan.

Xalqaro tajribalar va ta'lim menejmenti samaradorligini Finlyandiya ta'lim tizimi dunyo bo'ylab o'zining innovatsion yondashuvlari, o'qituvchiga ishonch va yuqori darajadagi erkinlik bilan mashhur. Bu modelning asosiy xususiyatlari quyidagilardan iborat: Finlyandiya ta'lim tizimi o'qituvchiga to'liq ishonchni bildiradi, uning professional salohiyatini rivojlantirish va unga erkinlik berish muhim. O'qituvchilar, o'z navbatida, o'quvchi-talabalarga individual yondashuvni ta'minlaydilar. Ta'lim tizimining boshqaruvi markazlashtirilmagan bo'lib, mintaqaviy va mahalliy darajada qarorlar qabul qilinadi. Bu usul pedagogik jarayonlarni moslashuvchan va talabga qarab o'zgartirish imkonini beradi. Finlyandiya tizimi natijalardan ko'ra jarayonlarga ko'proq e'tibor qaratadi. Bu, o'z navbatida, o'quvchilarning o'ziga xos rivojlanishiga, ijodiy fikrlashiga va mustaqil o'rganishiga turtki beradi. Ta'lim jarayonida o'quvchilarning manfaatlari doim birinchi o'rinda bo'ladi. Ularning ehtiyojlariga qarab ta'lim mazmuni va metodlari moslashtiriladi.

Janubiy Koreyada strategik rejalashtirish barcha maktablarda 5 yillik rivojlanish dasturi asosida amalga oshiriladi. Bu dasturda ta'lim

muassasalarining umumiy rivojlanish yoʻnalishlari belgilab olinadi va har bir maktab oʻzining maqsadlariga erishish uchun aniq strategiyalarni ishlab chiqadi. Oʻqituvchilarni malakasini oshirish va yuqori intizomni saqlashga katta eʼtibor qaratadi. Ularning taʼlim tizimida quyidagi xususiyatlar mavjud: Taʼlim tizimida yuqori darajadagi intizom mavjud. Oʻquvchilar va oʻqituvchilar qatʼiy tartib-qoidalarni bajarishga majbur. Bu, albatta, taʼlim sifatiga ijobiy taʼsir koʻrsatadi. STEM (fan, texnologiya, muhandislik va matematika) sohalari-ga eʼtibor qaratish Koreyada oʻquvchilarning analitik fikrlash va muammolarni hal qilish qobiliyatlarini rivojlantirishga imkon yaratadi. Oʻqituvchilarning malakasi muntazam ravishda oshiriladi. Ular uchun maxsus treninglar, seminarlarga qatnashish imkoniyatlari mavjud. Bu oʻqituvchilarning pedagogik malakasini va oʻquvchilarga boʻlgan munosabatlarini yaxshilashga xizmat qiladi. Boshqaruvda gorizontol ishtirok oʻqituvchilar, ota-onalar va oʻquvchilarning fikrlarini hisobga olishni anglatadi. Bu tizimda qarorlar koʻp tomonlama tahlil qilinadi.

Singapur yondashuvi – taʼlim tizimi innovatsion boshqaruv va samaradorlikni oshirishga yoʻnaltirilgan. Ushbu yondashuvning asosiy jihatlari quyidagilardan iborat: Singapurda oʻquv dasturlari XXI asrning talablariga moslashtirilgan, yaʼni texnologik va ijtimoiy koʻnikmalarni rivojlantirishga katta eʼtibor qaratiladi. Oʻquvchilarga tanqidiy fikrlash, kreativlik va muammolarni hal qilish koʻnikmalarini rivojlantirish imkoniyatlari beriladi. Taʼlim tizimida liderlik maktablari va taʼlim boshqaruvining innovatsion elementlari muhim oʻrin tutadi. Bu tizimda oʻqituvchilarni boshqaruvning yuqori darajalariga tayyorlashga alohida ahamiyat beriladi. Taʼlim samaradorligini tahlil qilish uchun maxsus platformalar yaratilgan. Bu platformalar orqali taʼlim jarayonlari doimiy monitoring qilinadi va kerakli oʻzgarishlar amalga oshiriladi.

Rivojlangan davlatlar taʼlim sohasidagi umumiy xususiyatlar: Ushbu tajribalarning barchasida innovatsion boshqaruvning roli juda katta. Taʼlim tizimlari jahonning rivojlangan mamlakatlarida yangiliklarga ochiq va tez moslashishga qodir boʻlishi kerak. Taʼlim tizimida barcha ishtirokchilar – oʻqituvchilar, oʻquvchilar, ota-onalar va boshqalar – birgalikda ishlashadi. Jamoaviylik hamkorlikni va yaxshilanishni taʼminlaydi. Har bir tizimda monitoring va tahlilning ahamiyati katta. Samaradorlikni oshirish uchun har bir qaror asosli va maʼlumotlarga tayangan boʻlishi kerak. XXI asrda taʼlim sohasining muvaffaqiyati endilikda nafaqat zamonaviy darsliklar, oʻquv dasturlari va oʻquvchilarning bilim darajasi bilan belgilanmoqda, balki uni boshqarish tizimi qanday shakllangani, qanday yondashuvlar asosida faoliyat olib borayotgani bilan ham bevosita bogʻliqdir.

Bugungi kunda taʼlim menejmentining samarali faoliyat yuritishi uchun tizim ichida uzluksiz rivojlanish, yangiliklarni tezda qabul qilish va moslashuvchan boshqaruv modeli zarur. Mazkur maqolada taʼlim menejmenti sohasida samarali boshqaruv tamoyillari, zamonaviy yondashuvlar, raqamli texnologiyalarning integratsiyasi, xalqaro tajribalar, xususan, Janubiy Koreya, Finlyandiya va Singapurda qoʻllanilayotgan ilgʻor modellar tahlil qilindi. Oʻrganilgan holatlar shuni koʻrsatadiki, menejment jarayonida shaffoflik, hisobdorlik, strategik rejalashtirish, inson resurslarini boshqarish va raqamli imkoniyatlardan foydalanish boshqaruv samaradorligini oshiradi.

Oʻzbekiston Respublikasida amalga oshirilayotgan “Raqamli maktab”, “Direktorlar kengashi”, “Uzluksiz kasbiy taʼlim”, “Kasbiy rivojlanish kuni” kabi islohotlar yangi davr talablari bilan uygʻun boʻlsa-da, ularni chuqur oʻrganish, ilmiy asoslangan mexanizmlar bilan boyitish zarurati mavjud. Shu boisdan islohot-

lar samaradorligini oshirishda quyidagi amaliy tavsiyalarni ilgari surish maqsadga muvofiq:

Strategik rejalashtirishni mustahkamlash – har bir ta'lim muassasasi yillik va uzoq muddatli rivojlanish strategiyasiga ega bo'lishi, bu reja doimiy baholab borilishi zarur.

Rahbarlar malakasini oshirish – modul asosidagi uzluksiz o'qitish tizimi orqali rahbarlarning boshqaruv, raqamli menejment va kommunikatsion ko'nikmalarini rivojlantirish.

Kasbiy rivojlanish va motivatsiya tizimini takomillashtirish: KPI (asosiy faoliyat ko'rsatkichlari) tizimiga asoslangan baholash va mukofotlash mexanizmini ishlab chiqish.

Innovatsion menejment yondashuvlarini kengaytirish: masofaviy ta'lim platformalari, raqamli boshqaruv panellari orqali boshqaruvni avtomatlashtirish va monitoringni kuchaytirish.

Xalqaro tajribani moslashtirish: Janubiy Koreya, Finlyandiya va Singapurda sinovdan o'tgan muvaffaqiyatli boshqaruv modellarini

O'zbekiston sharoitiga moslashtirib, pilot maktablar orqali tajriba o'tkazish.

Ta'lim menejmentida muvaffaqiyatga erishish faqatgina rahbarlik lavozimini egallash yoki boshqaruv funksiyalarini bajarish bilanгина cheklanmaydi. Bu, avvalo, ta'lim rahbarining doimiy o'zini rivojlantirishga intilishi, ilg'or g'oya va tajribalarni amaliyotga joriy eta olishi, o'zgarishlarga ochiqqligi, ijodkorlik bilan fikrlashi hamda samarali jamoaviy hamkorlik muhitini shakllantira olishi bilan bevosita bog'liqdir. Mazkur kompetensiyalar zamonaviy ta'lim jarayonining sifatini oshirish, barqaror rivojlanishni ta'minlash va raqobatbardosh shaxsni tarbiyalashda muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bois, zamonaviy ta'lim menejeri – bu nafaqat bilimdon va mas'uliyatli mutaxassis, balki yangilanishlarga tayyor, motivatsiyani kuchaytira oladigan va jamoani yuksak maqsad sari yetaklaydigan lider shaxs sifatida namoyon bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Mirziyoyev Sh. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. – Toshkent: O'zbekiston. 2023. 224-bet.
2. Fayol A. General and Industrial Management. 1916.
3. Drucker P. The Practice of Management. – New York: Harper & Row. 1954.
4. Deming W. E. Out of the Crisis. – Cambridge, MA: MIT Press. 1986.
5. Mintzberg H. The Nature of Managerial Work. – New York: Harper & Row. 1973.
6. Turg'unov S. Umumiy o'rta ta'lim muassasalari direktorlarining boshqaruv faoliyatining nazariy asoslari. – Toshkent: "Fan", 2006. 63-65-bet.
7. Toshboyev Sh. Innovatsion ta'lim boshqaruvi: nazariya va amaliyot. – Toshkent: "Iqtisodiyot", 2021. 56-58-bet.
8. Ziyavitdinova N., O'rinov Y., Xayitov Sh. Menejment. – Toshkent: "Tafakkur-Bo'stoni", 2012. 207-208-bet.